

Examen : **Nederlandse Taal (Lezen en Schrijven)**

Niveau : KSE 4

Opgavenummer : NL4(03)

Examenduur : 90 minuten

© IVIO-Examenbureau. Nadruk verboden.

Deze opgave blijft eigendom van het IVIO-Examenbureau.

- Hieronder volgen 5 opdrachten.
- Vul in het onderstaande vak uw gegevens in.
- Schrijf de antwoorden duidelijk op de daarvoor bestemde lijnen.
- Streep fouten in uw antwoorden duidelijk door.
- Lever uw werk en deze opgave in voordat u de examenruimte verlaat.
- Een woordenboek is toegestaan.

Naam kandidaat : _____

Kandidaatnummer : _____

Examenplaats : _____

Examendatum : _____

Foto's vertellen een eigen verhaal

1 Het is jammer dat Monique Koudijs in haar artikel van 17 juli in Forum
blijk geeft nieuwe ontwikkelingen in de fotojournalistiek niet
5 te kunnen volgen. Ze probeert een analyse te geven van de dagbladfotografie en is daarbij het spoor bijster geraakt. Ze stelt dat mooie, kunstzinnige foto's (?) niet in de
10 krant thuishoren. Evenmin mag een foto een 'persoonlijk gevoel' van de fotograaf weergeven. Ze pleit voor objectieve fotografie (?). Foto's waar je langer naar moet kijken en die
15 een zekere fototechnische kennis van de lezer vragen, worden door haar tot kunst verheven en horen niet thuis in de krant, maar in een fotoboek of expositie.

20 Kortom, het gaat wat haar betreft in de persfotografie goed de verkeerde kant op. Haar conclusie luidt: de fotograaf moet terug naar het nieuws-moment (?).

25 James Nachtwey won met een ontroerende foto van een Somalische moeder met babylijkje de hoofdprijs van World Press Photo. In een beeld toont hij daarmee de dramatische
30 ellende van de burgeroorlog. Door de eenvoud wordt deze foto bijna een symbool. Koudijs vindt dit echter een moeilijk toegankelijke foto.

35 Haar artikel is opgehangen aan het begrip kunstzinnig of mooi. Daarmee begeeft ze zich op glad ijs. De begrippen mooi en lelijk zijn persoonlijk, en niet te definiëren. Veel
40 belangrijker bij het beoordelen van foto's is de mate waarin de foto indruk maakt op de lezer. Sander Vee-

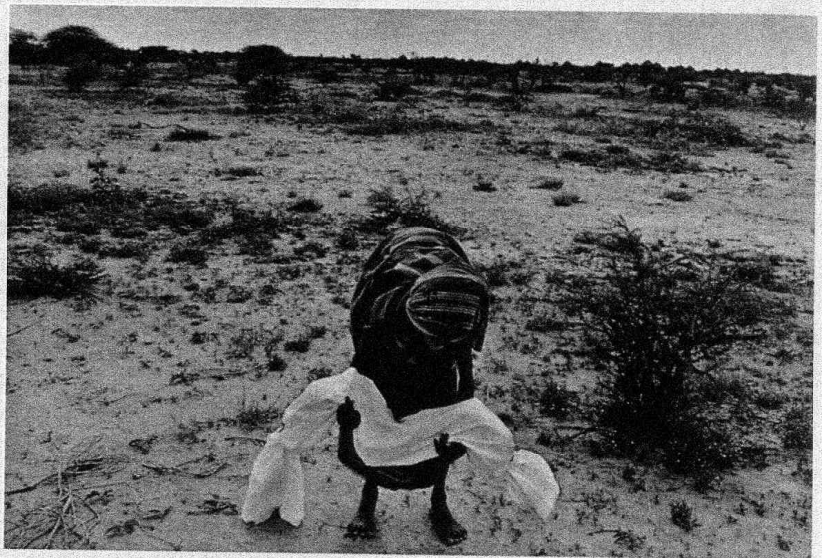

foto James Nachtwey, winnaar van de jaarlijkse internationale wedstrijd voor persfotografie, World Press Photo, 1992.

neman gaf met zijn foto van een Ethiopische peuter een schrijnend
45 beeld van de situatie van dat land.

5 Met het plaatsen van foto's op nieuwspagina's kan men verschillende effecten proberen te bereiken. Ze moeten bij voorkeur meer op de
50 lezer overdragen dan feitelijke informatie alleen. Zo kan een foto de sfeer rond een gebeurtenis tekenen, ontroering overbrengen of de lezer enthousiast maken voor een onder-
55 werp. Omdat een fotograaf tijdens een gebeurtenis een plaats, richting, standpunt, lenstype en belichting moet kiezen, geeft iedere persfoto bij voorbaat al een subjectief beeld.
60 Het objectieve beeld waar Koudijs naar streeft, bestaat niet.

6 Een aantal kranten beseft gelukkig dat fotografie een volwassen jour-
nalistiek medium is geworden dat
65 een grote invloed heeft op het ima-

go van de krant. Het is dus logisch dat - in een steeds hardere concurrentie - kranten meer waarde gaan hechten aan de kwaliteit van de
70 fotografie. Werden vroeger de te fotograferen nieuwsonderwerpen bedacht en geselecteerd door schrijvende journalisten, tegenwoordig zijn het vaak fotoredacteurs die onderwerpen op hun fotojournalis-
75 tieke waarde schatten.

7 In dit veranderde klimaat worden fotografen aangespoord om nieuwe vormen te zoeken en om hun eigen
80 visie te ontwikkelen. Hun foto's moeten een zelfstandig verhaal vertellen. Dat experimenten ook wel eens tegenvallen, kan natuurlijk nooit een reden zijn om nieuwe
85 ontwikkelingen stop te zetten.

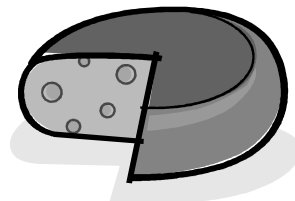
Peter Elenbaas

Uit: 'de Volkskrant' (bewerkt)

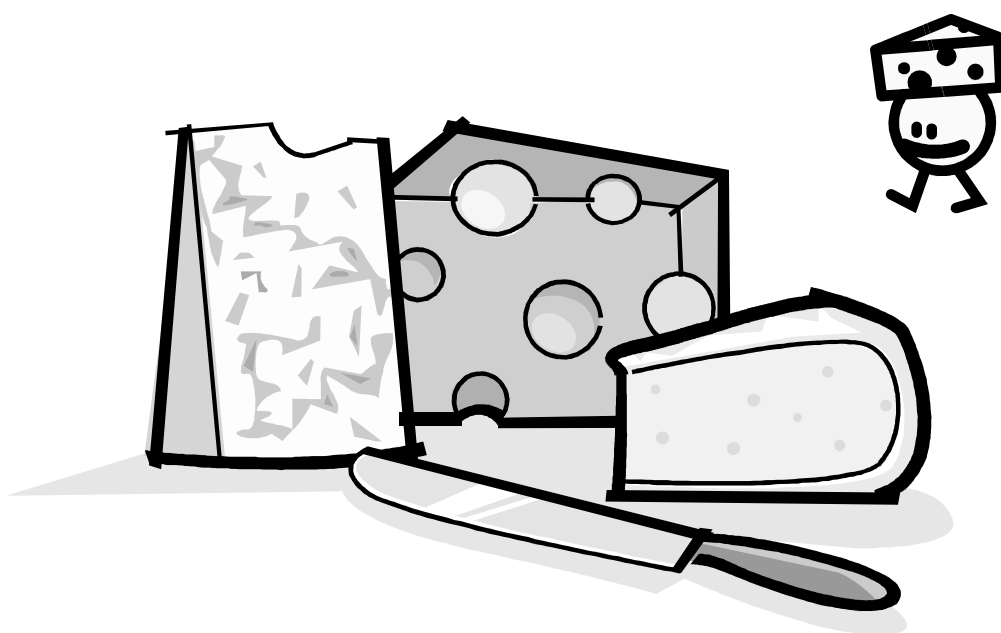
Opdracht 2: Lees de tekst en maak de vragen op bladzijde 6 en 7.

KAASFABRICAGE

1. Het maken van kaas is een tamelijk ingewikkeld proces, veel ingewikkelder bijvoorbeeld dan het maken van yoghurt. Bij het bereiden van beide producten spelen bacteriën een belangrijke rol.
2. Allereerst moet de verse melk geruime tijd *verzuren*. Dat gebeurt met zogenaamde melkzuurbacteriën. Deze organismen helpen bij de omzetting van de melksuikers (lactose) in melkzuur.
3. Daarna wordt de verzuurde melk gestremd (dik en vastgemaakt). Voor dit proces, we noemen dat *stremming*, maakt men gebruik van een extract, stremsel, dat uit de lebmaag van pas geslachte jonge kalveren wordt verkregen. Het stremsel bestaat uit enzymen die ervoor zorgen dat de in het melkzuur aanwezige caseïne of kaasstof (bolletjes eiwit) gaat samenklonteren.
4. De halfzachte samengeklonterde massa die nu is verkregen, wordt vervolgens uitgeperst. Dat betekent, dat de kaasstof wordt gescheiden van het vocht. De kaasstof die dan overblijft, noemen we *wrongel*. Het resterende vocht heet *wei*.
5. Ten slotte wordt de wrongel met zout behandeld en in bepaalde kaasvormen gedaan. Het zout remt micro-organismen in hun groei en vertraagt de werking van enzymen. De kaas kan men nu langere (belegen kaas) of kortere tijd (jonge kaas) laten *rijpen*.

Uit: "Kenmerk". (bewerkt)

Vragen bij opdracht 1

a. Op welke hoofdvraag wil de schrijver antwoord geven?

b. Wat is het doel van de tekst?

c. Voor welk publiek is de tekst geschreven? Kruis het goede antwoord aan.

- ☐ A voor fotografen
- ☐ B voor die in fotografie geïnteresseerd zijn
- ☐ C voor de geïnteresseerde Volkskrantlezer

d. Wat is de aanleiding voor het schrijven van dit artikel?

e. In de tekst staat drie keer een vraagteken achter een woord of zin (alineä 1 en 2).
Wat wil de schrijver daarmee aangeven?

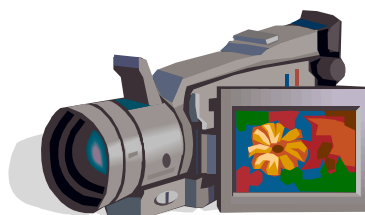
f. Volgens de schrijver begeeft Koudijs zich op ‘glad ijs’ (r 37). Leg dat uit.

g. Waar hebben volgens de schrijver de nieuwe soort foto's een grote invloed op?

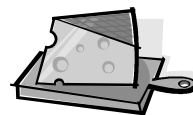
h. Welke effecten kan een foto op de kijker hebben?

i. Wat is de algemene conclusie van de schrijver?

j. Wat is de hoofdgedachte van de tekst?

Vragen bij opdracht 2

- a. Zet de kernwoorden en hoofdzaken van de tekst in dit schema.

Onderwerp	Het bereiden van kaas	
	<i>alinea</i>	<i>kernwoorden</i>
1		
2		
3		
4		
5		

- b. Maak met behulp van het ingevulde schema een samenvatting van de tekst.

De tekst mag niet meer dan 60 woorden hebben.

Let op spelling en leestekens!

This image shows a blank sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Opdracht 3: ingezonden brief voor de schoolkrant

Informatie vooraf:

De rector van het *Lage Land College* heeft het voornemen een aantal maatregelen uit te vaardigen om het leefklimaat in school te verbeteren. Hij heeft in de schoolkrant een stuk geschreven waarin hij duidelijk maakt wat hij wil veranderen en waarom hij dat wil. Lees het stuk door en maak dan de opdracht, die u vindt op de volgende bladzijde.

Een nieuwe lente, een nieuw geluid

Als de lente weer in het land is, krijgen veel huisvrouwen (en tegenwoordig misschien ook wel meer huismannen) de kriebels. Er moet schoongemaakt worden. Het hele huis gaat op zijn kop. Stof en spinnenwebben uit alle hoeken en gaten worden verwijderd en als het even kan moet er ook opnieuw behangen worden.

Aan het begin van deze lente heb ik vergelijkbare gevoelens, maar dan met de school en de wijze waarop wij met elkaar en de omgeving waarin wij werken en leren omgaan.

Ik vind het hoog tijd dat de bezem eens door een aantal vastgeroeste gewoontes gaat en dat er een frisse wind door de school gaat waaien. Omdat ik me al heel lang erger aan een aantal zaken, waarvan ik denk, dat ze het schoolklimaat in de ruimste zin van het woord negatief beïnvloeden, maak ik, na overleg met het docententeam en de medewerkers van de huishoudelijke dienst, de volgende beleidsvoornemens kenbaar.

Na uitgebreide discussie met medewerkers, leerlingen en ouders zullen we uiteindelijk bepalen, welke voornemens op brede steun kunnen rekenen.

Allereerst ben ik van plan de snoep- en drankautomaten uit school te verwijderen. De rommel in en om het gebouw weegt niet op tegen de opbrengsten.

Leerlingen die opzettelijk rommel maken en niet opruimen, worden in hun vrije tijd ingeschakeld voor strafcorvee en zullen bij het niet uitvoeren daarvan of bij herhaling van dit gedrag geschorst worden.

In de kantine zullen we geen ongezond eten meer verkopen. Snacks en andere vetigheid worden vervangen door fruit en broodjes-gezond. In plaats van frisdranken zal alleen nog maar melk, karnemelk, koffie, thee en bronwater verkocht gaan worden.

Onfatsoenlijk taalgebruik ten opzichte van leraren, niet-onderwijzende medewerkers en medeleerlingen zal niet meer getolereerd worden. Indien na één waarschuwing geen verbetering optreedt, zullen recidiverende leerlingen geschorst worden.

Schorsingen van leerlingen gaan altijd gepaard met een flinke portie strafwerk om te voorkomen, dat deze leerlingen kunnen genieten van een of meer vrije dagen. Leerlingen die drie keer geschorst zijn, worden bij de eerstvolgende ernstige overtreding van de gedragsregels definitief van school verwijderd.

Omdat leerlingen in de examenklassen te veel misbruik maken van herkansingen, worden deze afgeschaft, met uitzondering van gevallen waarin aantoonbaar sprake is van ziekte of ander onvoorzien onheil.

Leerlingen die bij voortduring te laat komen, spijbelen, of hun spullen niet in orde hebben, zullen worden uitgenodigd zich bij de leerplichtambtenaar te verantwoorden en lopen kans op een fikse boete. In het uiterste geval zal een verwijderingsprocedure worden ingezet.

Ik ben van mening dat de genoemde maatregelen de orde en rust en daarmee een plezierig en veilig leefklimaat voor leerlingen en medewerkers zullen bevorderen.

Hans Schoonebezem, rector *Het Lage Land College*

Opdracht

- Schrijf een ingezonden brief aan de redactie van de schoolkrant van minimaal 20 en maximaal 30 zinnen, waarin u reageert op de maatregelen die de rector van plan is te nemen.
- Geef op elke maatregel uw commentaar. Geef aan of u er voor of er tegen bent.
- Geef ook zelf minstens twee suggesties die het leven en studeren op het *Lage Land College* volgens u aantrekkelijker maken.

*Let op! Bij deze opdracht krijgt u minder punten als u taalfouten maakt.
Gebruik voor het schrijven van deze brief antwoordblad 1.*

Suggesties

- Onderstreep eerst in het stuk van de rector de zaken waarop u moet reageren.
- Schrijf dan de brief en houd rekening met de eisen die aan een ingezonden brief gesteld worden (aanhef, afsluiting).
- Zorg ervoor dat uw brief zakelijk is, dus geen verhaalstijl.
- Controleer uw brief ook op spel- en taalfouten.
- “Lopen” alle zinnen goed?

Opdracht 4: werkwoordsvormen

In de opdracht hieronder moet u in plaats van het héle werkwoord (het woord dat tussen haakjes staat) de juiste vorm opschrijven.

Voorbeeld:

werkwoordsvorm

Het huis op de hoek is gisteren volledig (*afbranden*).

afgebrand

1. Hoe laat (*worden*) jij altijd gewekt?

2. Het (*afbranden*) huis wordt helemaal herbouwd.

3. Het (*misten*) gisteren erg. Er waren veel ongelukken.

4. Het vliegtuig is een half uur te laat (*landen*).

5. Mijn zus (*houden*) niet van spinazie.

6. Ikzelf (*houden*) er erg veel van.

7. Wat is er toch (*gebeuren*)?

8. Er (*gebeuren*) tegenwoordig nooit meer iets leuks.

9. Hij (*trachten*) het onheil te keren, maar dat lukte niet.

10. Zij (*wenden*) toen het hoofd beschaamd af.

Opdracht 5: maak de oefening

- a. Omcirkel het werkwoordelijk gezegde in de volgende zin.

In de Rotterdamse diergaarde Blijdorp heeft een mensaap enige tijd geleden een vrouw aangevallen.

- b. Omcirkel het onderwerp in de volgende zin.

In de Rotterdamse diergaarde Blijdorp heeft een mensaap enige tijd geleden een vrouw aangevallen.

- c. Omcirkel het lijdend voorwerp in de volgende zin.

In de Rotterdamse diergaarde Blijdorp heeft een mensaap enige tijd geleden een vrouw aangevallen.

- d. Omcirkel het naamwoordelijk deel van het gezegde in de volgende zin.

Zijn dochter is al een hele tijd een succesvolle zakenvrouw.

- e. Omcirkel het bijvoeglijk naamwoord in de volgende zin.

Zijn dochter is al een hele tijd een succesvolle zakenvrouw.

- f. Omcirkel de zelfstandige naamwoorden in de volgende zin.

Die stoere jongen heeft zich toen lelijk in zijn vingers gesneden.

- g. Omcirkel het aanwijzend voornaamwoord in de volgende zin.

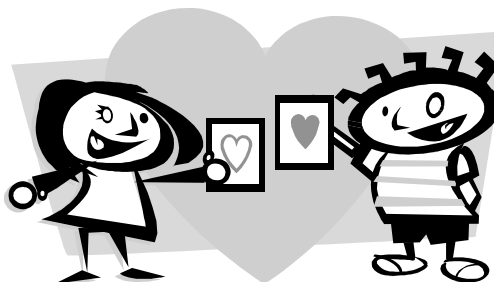
Die stoere jongen heeft zich toen lelijk in zijn vingers gesneden.

- h. Omcirkel het voorzetsel in de volgende zin.

Die stoere jongen heeft zich toen lelijk in zijn vingers gesneden.

- i. Omcirkel het voltooid deelwoord in de volgende zin.

Die stoere jongen heeft zich toen lelijk in zijn vingers gesneden.

Dit was de laatste opdracht. Lees de instructie op pagina 1 nog eens door en controleer of u die goed hebt gevolgd.

Antwoordblad 1: Opdracht 3: ingezonden brief voor de schoolkrant

[illegible]

[illegible]

ANTWOORDEN & PUNTENTELLING BIJ TOETS NL4(03)

Opdracht	Antwoord	Punten per vraag	Aftrek per fout
1	<i>Totaal 15 punten</i>		
	a. In hoeverre zijn kunstzinnige foto's geschikt voor nieuwsverslaggeving?	2	2
	b. overtuigen of overhalen.	2	2
	c. C Voor de geïnteresseerde Volkskrantlezer.	1	1
	d. Een artikel van Monique Koudijs (die een minder kunstzinnige benadering van de fotojournalistiek wil).	1	1
	e. Niemand weet eigenlijk precies wat ermee bedoeld wordt.	1	1
	f. Wat voor de één mooi is, behoeft dat nog niet voor een ander te zijn.	1	1
	g. Foto's hebben een grote invloed op het imago van een krant (alinea 6).	1	1
	h. Foto's moeten meer geven dan feitelijke informatie. Ze moeten ook sfeer tekenen, ontroeren, enthousiasmeren en indruk maken.	2	2
	i. Het zoeken naar nieuwe manieren om nieuwsfeiten te fotograferen moet doorgaan.	2	2
	j. Experimenten met nieuwe vormen van nieuwsfotografie moeten doorgaan.	2	2
2	<i>Totaal 15 punten</i>		
	<i>Kernwoorden hoofdzaken</i>		
	Al. 1 kaas bereiden ingewikkeld, bacteriën	1	0,5
	Al. 2 verzuren melkzuurbacteriën	1	0,5
	Al. 3 Stremming/stremsel melkzuurbacteriën	1	0,5
	Maag/jonge kalveren stremmen		
	Enzymen/klonteren melkzuur met stremsel: samenklonteren		
	Al. 4 wrongel wei door persen: kaasstof = wrongel; vocht = wei	1	
	Al. 5 rijpen na toevoegen zout in vormen: rijpen jonge oude kaas afh. Van rijping	1	
	Per alinea minstens 1 kernwoord en hoofdzaak.		
	b. Ter beoordeling van de docent. Samenvatting moet de inhoud kort en zakelijk weergeven.	6	
	Goede indeling, leestekens en spelling.	4	
	Meer dan 60 woorden: - 4 punten.		

3	<i>Totaal 20 punten.</i>		
	De zaken waarop commentaar moet worden gegeven:		
	- snoep- en drankautomaten weg	2	2
	- bij rommel maken strafcorvee	2	2
	- geen ongezond eten en drinken in kantine	2	2
	- strenge aanpak onfatsoenlijk taalgebruik	2	2
	- na drie schorsingen verwijdering	2	2
	- geen herkansingen	2	2
4	- inschakelen leerplichtambtenaar	2	2
	Zelf 2 suggesties ingebracht.	4	2
	Goede aanhef	1	1
	Ondertekening	1	1
	1 tot 5 taalfouten: - 3 punten.		
	Meer dan 5 taalfouten: - 6 punten.		
	Te veel of te weinig zinnen: -4 punten.		
	<i>Totaal 20 punten.</i>		
5	1. word	2	2
	2. afgebrande	2	2
	3. mistte	2	2
	4. geland	2	2
	5. houdt	2	2
	6. houd	2	2
	7. gebeurd	2	2
	8. gebeurt	2	2
	9. trachtte	2	2
	10. wendde	2	2
	<i>Totaal 10 punten.</i>		
	a. heeft aangevallen	1	1
	b. een mensaap	1	1
	c. een vrouw	1	1
	d. een succesvolle zakenvrouw	1	1
	e. succesvolle	1	1
	f. jongen, vingers	2	1
	g. die	1	1
	h. in	1	1
	i. gesneden	1	1
	Totaal	80	

Eindcijfer is het aantal behaalde punten gedeeld door 8.

Voldoende: 44 punten of meer.

Onvoldoende: 43 punten of minder.